

I.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság
9.P.21.592/2005/63. szám

(A beadványokban erre a számra kell hivatkozni)

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A megyei bíróság Dr. Bálint Emese (4400 Nyíregyháza Bocskai u. 12.) ügyvéd által képviselt felperesnek - Dr. Imre György (4400 Nyíregyháza Széchenyi u. 2.) ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű alperesek ellen szerzői jog megsértése iránt P.20.472/2004. számon indított perében a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.248/2005/4. szám alatt hozott, Sz. megyei Bíróság 2.P.20.472/2004/32. számú ítéletét részben hatályon kívül helyező végzése folytán megismételt eljárásban meghozta és nyilvánosan kihirdette az

Í T É L E T E T

A megyei bíróság megállapítja, hogy az I. rendű alperes szerkesztésében és a II. rendű alperes kiadásában megjelenő K... című időszakos lap 2002. évi áprilisi számában a 4. oldalon jelent meg T... című cikk „Kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, illetve „Árnyas diófák alatt sokan kempingeznek” közléseivel alperesek megsértették a felperes szerzői jogát és az I. rendű alperest a további jogsértéstől eltiltja.

Az alperesek egyetemlegesen kötelesek a felperesnek 15 napon belül megfizetni 300.000,- (háromszázezer) Forint összeget nem vagyoni kártérítés címén.

A bíróság a felperes keresetét ezt meghaladóan elutasítja.

Az alperesek egyetemlegesen kötelesek megfizetni az államnak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság Gazdasági Hivatala felhívására a felhívásban megjelölt időben és módon 527.019 (ötszázhuszonhétezer tizenkilenc) Ft az állam előlegezett szakértői költséget.

A felmerült perköltségüket a felek maguk viselik, a meg nem fizetett illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek van helye. A fellebbezés határideje a határozat kézbesítésétől számított tizenöt nap. A fellebbezést a Debreceni Ítéltáblához címezve a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróságnál kell írásban 4 példányban benyújtani. A Debreceni Ítéltábla előtti eljárásban a jogi képviselet kötelező. A Debreceni Ítéltábla a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálhatja el, ha a fellebbezés csak a kamatfizetésre, a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik; csak az előzetes végrehajthatósággal, a teljesítési határidővel vagy a részletfizetés engedélyezésével kapcsolatos; a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul. A felsorolt esetekben a felek tárgyalás tartását kérhetik, illetve a fellebbezési határidő lejárta előtt előterjesztett közös kérelmük alapján a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálása kérhető.

I n d o k o l á s

A bíróság a felperes kereseti kérelme, az alperesek ellenkérelme, a felek perbeli előadásai, az általuk csatolt iratok, **szakértő 6 kiegészített véleménye**, Dr. szakértő 3 igazságügyi orvosszakértő Dr. szakértő 5 igazságügyi pszichológus szakértő bevonásával készített véleménye, tanú 3, tanú 1, tanú 2 tanúk vallomása alapján a következő tényállást állapította meg.

A felperes társszerzője és felelős szerkesztője volt az 1997. évben 3.500 példányban megjelent V.t.:.... című útikönyvnek.

A kiadó a S.Rt. .

A felperes a kiadványt a S. Rt. szóbeli megbízása alapján készítette. Az 1996. október 14-én kötött megállapodásban a felperes szerzői jogáról lemondott és hozzájárulását adta a kézirat felhasználásához.

Nyíregyházán 1996. október 14. napján a felperes az útikönyv kéziratának, illetve egyes fejezeteinek megvásárlásáról kötött szerződést a S.Rt-gal. A szerződés szerint az adásvétel tárgya a következő kézirat: 107 település története, geográfia, történelem, vízrajz, irodalmi és könyv. A megállapodással az Rt. jogot szerzett a kéziratok kiadványában való közzétételre. A szerződésen szerepel kézírással a felperes nyilatkozata, miszerint a szerzői jogáról örök időkre lemond a S.Rt.. javára 70.000,-Ft-ért.

1998. évben angol és német nyelvre lefordították a könyvet és a könyv felkerült az internetre a felperessel történt közlés tudomásulvételét követően. A felhasználói jogot azonban az alpereseknek nem engedték át.

Az internetre feltett anyag 1. oldalán is kikötésként szerepel, hogy minden jog fenntartva, a könyv bármely részét felhasználni, idézni csak a kiadó engedélyével, illetve a könyv címének feltüntetésével szabad.

A II. rendű alperes a kiadója a K... című megyei idegenforgalmi lapnak, amelynek kiadványszerkesztő vezetője az I. rendű alperes, aki egyben a II. rendű alperes tagja.

A K... évente megjelenő ingyenes kiadvány, amely az Utazási Kiállításon a megye idegenforgalmi nevezetességeinek a bemutatását célozta.

A II. rendű alperes kiadásában megjelenő K... című időszakos lap 2002. évi áprilisi számában a 4. oldalon jelent meg a T... című cikk.

A cikk összeállításakor a megyéről e tárgyban megjelent idegenforgalmi tárgyú könyvekre, leírásokra, lexikonokra, valamint írott és elektronikus médiában közzétett cikkekre, köztük a felperes könyvére is támaszkodtak.

A II. rendű alperestől a T...ról szóló anyag megjelentetését 2002. évben a T. Társulás rendelte meg. A kiadvány szponzorai a Sz.megyei Önkormányzat ., Ny. Város Polgármesteri Hivatala,

a Sz. megyei Balesetmegelőzési Bizottság, a Ny. Kht., a T. Sz. megyei Irodája, a F.T. Szervezete, V., T., S., L., P. Polgármesteri Hivatalok, a T. Társulás, valamint a S-Gy.Rt.

A szakértő 6 írásban kiegészített véleménye szerint a következő szövegrészek

- **Cikk: Sonkád... itt is felfedezhetjük a népi építészet néhány emlékét, a műemlék református templomot a közelmúltban újítták fel, berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezet 1775-ből származik. A legutóbbi restauráláskor belső falfelületén indításvirágos díszítőfestés került elő.**

Könyv 126. oldala: A templom berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezete 1715-ből származik. A teljes felújítására 1997-ben került sor. A belső falfelületen indás, virágos díszítőfestés került elő, a karzatdeszka mellvédjén nagyon szép díszítő motívumokat tártak fel.

- **Cikk: A szeszélyesen kanyargó Tisza közelében fekszik Milota... A Tisza-menti galéria-erdő gazdag növény- és állatvilága kirándulásra csábít.**

Könyv 102-103. oldala: A 4129. sz. út szinte egyenesen fut tovább Milotára, de a Tisza ugyanolyan szeszélyesen kanyargózik mellette... A Tisza-menti galéria-erdő gazdag növény- és állatvilága kárpótól azért, hogy a határt alkotó folyón nincs kijelölt fürdőhely csak Tiszabecsen.

ugyanazokat a tényeket, adatokat jelenítik meg ugyanazon megfogalmazásban, a megfogalmazások mindkét esetben a tények közlésére irányulnak, általános írásművekben szokásos szóhasználatot mutatnak, ilyenként nem tekinthetők a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni eredeti jellegű alkotásnak.

A szakértő 6 írásban kiegészített véleménye szerint a következő szövegrészek

- **Cikk: Tiszabecs az évek során egyre népszerűbb Tisza-túra induló államása. A kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be Magyarországra.**

Könyv 104. oldala: A Szatmári-T...on az ukrán határnál fekvő község a 4129 sz. út végén vár ránk. Nemcsak történelmileg nevezetes: a kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be hazánkba és igazítja sietősre folyását.

- **Cikk: Tizakóród a vidék legkedveltebb kirándulólhelyeinek egyike. A közelben ömlik a Túr a Tiszába, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nyaranta sokan kempingeznek.**

Könyv 99. oldala: A vidék legkedveltebb kirándulólhelyeinek egyike, a közelben ömlik a Túr a Tisza folyóba, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nagyon sokan kempingeznek.

Között található két olyan megfogalmazása a tényeknek, amely egyedinek tekinthető: „Kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, illetve „Árnyas diófák

alatt sokan kempingeznek" és amely időrendben először a felperes kiadványában jelent meg. Azonban ezek a szövegrészek nem képviselnek lényeges arányt, de e tekintetben a felperest jogsérelem érte.

Ez a két részmondat kétségtelenül a felperes egyéni, eredeti alkotásának azonosítható része, amellyel kapcsolatosan az alperesek akkor jártak volna el az Szjt. 12. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, ha a cikk szövegében ezeket a részeket megkülönböztetve pl. idézőjelbe közlik és valamilyen módon vagy a lábjegyzetben megjelölik a szerzőt és a forrást.

A szakértő 6 2007. július 5. napján írásban kiegészített véleménye szerint a felperesi kiadvány és az alperesi kiadvány összehasonlítása alapján a két mű kétségtelenül azonos témájú, azonos tényeket, információkat, adatokat tartalmaz. Ezek az adatok, tényközlések továbbra sem hordoznak egyéni, eredeti jelleget egyik műben sem.

A testület a kiadványok alapján fenntartotta álláspontját, hogy az említett mindkét műben megjelenő mondatok adatokat és tényközlést tartalmaznak és ilyenként önmagukban nem részesülnek szerzői jogvédelemben.

A kiegészített véleményben egyéni eredeti jelleget hordozó megfogalmazásként megjelöltek részesülhetnek szerzői jogi védelemben, azok azonban a felperes eredeti művében, amely egy 200 oldalas ismeretterjesztő alkotás ezek a mondatok százalékban ki nem fejezhető, csekély mértékű részt képviselnek az egésznek a terjedelméhez képest. Az alperesi műben, amely egy turizmussal foglalkozó kiadványban egy, a Szatmár-Beregi térség turistalátványosságait összefoglaló kéthasábos cikk ezek a mondatok kétségtelenül hangsúlyosabb helyet foglalnak el. Ez az arányváltozás a két mű terjedelmi különbségéből adódik, önmagában az átvétel mértékét nem befolyásolja.

Ismételten megállapította a testület, hogy a két egyedi jellegű megfogalmazású mondat kétségtelenül a felperes szerzői alkotása, amelyet az Szjt. 16. § (1) bekezdése értelmében csak a szerző engedélyével lehetett volna jogszerűen felhasználni az alperesi kiadványban tiszteletben tartva a szerzőnek a neve feltüntetésére vonatkozó személyhez fűződő jogát is az Szjt. 12. § (1) bekezdése szerint.

Dr. szakértő 3 neurológia, pszichiátria és igazságügyi elmeorvostan területen igazságügyi orvos-szakértő Dr. szakértő 5 igazságügyi pszichológus szakértő bevonásával készített véleménye szerint az alperes perbeli cselekményét követően 2002. nyarán történt kérdőre vonásakor annak durva támadásként értékelt agresszivitása a felperesnél akut pszichoreakció tünetét váltotta ki, felháborodás, szorongás, félelem, nyugtalanság, etikai normatíváinak megrendülése következményével, ezt követően szorongásos depressziós tünetek alakultak ki, amelyek fixálódtak, melynek súlyosbodását elbizonytalanodás, a teljesítőképeség romlása, a kreatív alkotó munkával leállás, anyagi háttér romlása kísérte. Jelenleg eredeti betegségének tünetei háttérbekerülésével dominánsan a súlyosabb szorongásos depressziós zavar, regresszív állapot tüneti képe észlelhető a felperesnél, a hangulati, érzelmi, indulati, élet- és indíték háztartászavarával csökkent aktivitási késztetéssel, szenzitív munkamódokkal. A pszichológiai vizsgálat a felperesnél igen magas szintű szorongást, depressziós regressziós

állapotot igazol. A szakértői vélemény szerint a 2002. évi áprilisi újságcikk megjelenésével okozati összefüggésben a felperes azt közvetlenül megelőző egészségi, illetve munkaképességi helyzetéhez képest a felperes pszichés egészségi állapotának romlása - amely a fizikális állapot romlását, az alapbetegséggel együtt járó rosszabbodáson túl is kiválthatja - kimutatható károsodásban, hátrányos következményekben nyilvánul meg. A tartós szorongásos depressziós zavar súlyosabb mértékű, veszélyeztetett állapotot jeleznek. Az eddigi pszichiátriai kórlefolyás a pszichés zavar tartós fixálódását és az állapotromlását igazolja. Gyógykezelés hiányában a peres eljárás okozta frusztráló hatás és a felperes frusztrációs toleranciája csökkenésének figyelembevételével további állapot romlásra lehet számítani, adekvált pszichiátriai szakorvosi gyógykezelésre viszont állapotjavulás várható, így állapota véglegesnek nem tekinthető. A súlyosabb szorongásos depressziós állapot a beteg teljesítőképességét minden tekintetben rontja, életterét beszűkíti, a felperes életét amúgy is meglévő szomatikus betegség által is megnehezült körülmények között tartósan, súlyosan továbbnehezíti, a mindennapi életben továbbakadályozza, élettevékenységét mindinkább jelentősen bekorlátozza tartósan ellátási, gondozási segítséget igényelve. A vélemény szerint a felperes jelenlegi egészségi állapota természetes okú neurológiai megbetegedése mellett a tekintetben véleményezhető, hogy amennyiben az alperesi jogsértésnek a következménye, véleményünk szerint annak mértéke jelentős. Korábban ilyen jellegű és mértékű szorongásos depressziós állapotban nem szenvedett, aktív, energikus életvitelű volt, kreatív írói munkássággal.

A felperes pontosított keresetében (9. 12.) a szerzői jogsértés tényének a megállapítását kérte, az I. rendű alperes eltiltását a jogsértő magatartástól a jövőre nézve, valamint az I-II. rendű alpereseket egyetemlegesen 1.000.000,-Ft összegű nem vagyoni kártérítés és annak a jogsértés megtörténtének, azaz az újságcikk megjelenésének időpontjától 2002. április 1. napjától esedékes törvényes késedelmi kamatai megfizetésére és perköltségben marasztalására.

A felperes a szerzői jogsértést megvalósítóként következő szövegrészeket jelölte meg.

- 1) Cikk: Sonkád... itt is felfedezhetjük a népi építészet néhány emlékét, a műemlék református templomot a közelmúltban újítták fel, berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezet 1775-ből származik. A legutóbbi restauráláskor belső falfelületén indításvirágos díszítőfestés került elő.

Könyv 126. oldala: A templom berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezete 1715-ből származik. A teljes felújítására 1997-ben került sor. A belső falfelületen indás, virágos díszítőfestés került elő, a karzatdeszka mellvédjén nagyon szép díszítő motívumokat tártak fel.

- 2) Cikk: Tiszabecs az évek során egyre népszerűbb Tisza-túra induló állomása. A kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be Magyarországra.

Könyv 104. oldala: A Szatmári-Tiszaháton az ukrán határnál fekvő község a 4129 sz. út végén vár ránk. Nemcsak történelmileg nevezetes: a kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be hazánkba és igazítja sietősre folyását.

- 3) Cikk: A szeszélyesen kanyargó Tisza közelében fekszik Milota... A Tisza-menti galéria-erdő gazdag növény- és állatvilága kirándulásra csábít.

Könyv 102-103. oldala: A 4129. sz. út szinte egyenesen fut tovább Milotára, de a Tisza ugyanolyan szeszélyesen kanyargózik mellette... A Tisza-menti galéria-erdő gazdag növény- és állatvilága kárpótól azért, hogy a határt alkotó folyón nincs kijelölt fürdőhely csak Tiszabecsen.

- 4) Cikk: Tizsakóród a vidék legkedveltebb kirándulóhelyeinek egyike. A közelben ömlik a Túr a Tiszába, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nyaranta sokan kempingeznek.

Könyv 99. oldala: A vidék legkedveltebb kirándulóhelyeinek egyike, a közelben ömlik a Túr a Tisza folyóba, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nagyon sokan kempingeznek.

Igényérvényesítése jogalapjaként az Szjt. 94. § (1) bekezdés a.) és b.) pontját, 94. § (2) bekezdését jelölte meg.

Állítása szerint az általa megjelölt mondatok szóról szóra megegyeznek a könyvben megjelentekkel, ugyanaz a sorrend, ugyanazok a jelzők és a hasonlatok, ezért az Szjt. 12. § (1) bekezdése szerint jogosult volt műve idézésére tekintettel szerzőkénti feltüntetésére.

A felperes kereseti tényállítása szerint e cikknek az útikönyve volt a forrása. A könyve 2. oldalán feltüntetésre került: „Minden jog fenntartva! A könyv bármely részét felhasználni, idézni csak a kiadó engedélyével, illetve a könyv címének a feltüntetésével szabad.”

A felperes állítása szerint a jelölt mondatok szóról-szóra egyeznek, ugyanaz a szórend, a jelzők és a hasonlatok. Hivatkozott arra is a felperes, hogy a könyvében használt műemlék jellegű meghatározás 1998-tól már nem létezik, csak műemlék épületek vannak. A Kispalád és Botpalád esetében használt mikrotáj jelző dr. P.I. etnográfustól, a S-i M. igazgatójától származik, aki a könyv egyik szerzője. A Milotánál említett galéria-erdő G.Z. meghatározása, aki szintén a könyv társszerzője volt. Más megyei útikönyvekben nem olvasható ilyen szakmai jelző.

Hivatkozott rá, hogy őt elsősorban útikönyv íróként ismerik, a könyve több éves munka eredménye, a Felső-Tisza-vidék ilyen összeállításban még nem jelent meg, az összes települést ismerteti, ami a Ny-i Főiskola Idegenforgalmi Szakán tananyag.

A könyv önálló szellemi terméke. Azt nem vitatta, hogy különböző kiadványokból adatokat felhasznált, de azt fel is tüntette.

A felperes nyilatkozata szerint a könyvében társszerzőként feltüntetettektől adatokat kapott, a szükséges szövegkörnyezetbe ezeket ő helyezte el és a könyvet ő szerkesztette. A könyve irodalmi alkotás. A felperes a szóhasználatot, a stílust és a mondat szerkesztést tartja olyannak, ami alkalmas arra, hogy szerzői jogát a megjelentetésével megsértsék.

A felperes a nem vagyoni kártérítést az Szjt. 94. § (2) bekezdésére alapította azzal, hogy nevét a vitatott újságcikkben az alperesek nem tüntették fel, ezért megsértették a személyhez fűződő jogát és ezzel nem vagyoni kárt okoztak.

Állítása szerint a perbeli cikk megjelenése olyan traumát okozott számára, amely csökkentette életminőségét, egészségi állapota megromlott, ugyanis 1994-ben diagnosztizált sclerosis multiplex betegségében szenved és az állapota a stressz hatására erősen romlik. Betegsége 1. rosszabbodó és javuló típusba tartozik. Állapotrosszabbodást mindenek előtt a stressz okoz. A perbeli könyvből való „szemelvény” engedély nélküli megjelentetése olyan stresszt okozott, amit nem tanult meg kezelni, mert ilyenrel még nem találkozott.

A felperes dr. szakértő 1 szakértő véleményét nem fogadta el, neurológus orvos-szakértő kirendelését kérte, aki alaposan ismeri a betegség lélektani hátterét. Vitatta dr. szakértő 1 szakmai hozzáértését tekintettel arra, hogy igazságügyi orvostani és belgyógyászat szakterületekre van szakértőként bejegyezve, a felperes betegsége pedig idegrendszeri megbetegedés.

A felperes a kiegészített szakértő 6i véleményt sem fogadta el. Álláspontja szerint a tények és adatok közlése önmagában nem zárja ki az egyediséget. További kiegészítő szakértői bizonyítást indítványozott, amelyet az alperes kért elutasítani.

Az I-II. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

Ellenkérelmükben nem vitatták, hogy a cikk összeállításakor a megyéről e tárgyban megjelent idegenforgalmi tárgyú könyvekre, leírásokra, lexikonokra, valamint írott és elektronikus médiában közzétett cikkekre támaszkodtak.

Álláspontjuk szerint az ismertető céllal és jelleggel készült kiadványokkal szemben nem követelmény, hogy az adott tények, adatok és információk lelőhelyét, forrását pontosan, oldalszám szerint megjelöljék. Álláspontja szerint az újságírói gyakorlat szabályai szerint jártak el.

A közölt tények, információk a megyével foglalkozó irodalomból már ismertek, döntő részben az általános műveltség részét képezik. Utaltak rá, hogy a „csónak alakú és emberarcú fejfák” kifejezés szerepel a Szabolcs-Szatmár Megyei 1987. évi útikönyv 173. oldalán. A fülesdi „favázás, deszkafalú, csarnokos csűr” fogalma a többi kifogásolt építmény megnevezéssel együtt azonos sorrendben található a Szabolcs-Szatmár műemlékei című könyv (Akadémia Kiadó Budapest 1987.) II. kötet 39. oldalán.

A Palágyáság vagy Paládok mikrotáji megnevezés más szerzők munkáiban is megtalálható, pl. T.P-nek a Paládok XVIII. századi gazdálkodásáról tartott előadásában is hivatkozik rá.

A galéria-erdő fogalom közkeletű, lexikonban is szerepel, s egy 1995. évben általuk gondozott B.L. tollából megjelent megyeismertető műve már használja ezt a fogalmat.

A sonkádi református templommal kapcsolatban a Panoráma által megjelentett Útikönyvek 5. kiadása már a felperest évtizedekkel megelőzően használja „népies barokk berendezéssel” kifejezést.

A II. rendű alperes ügyvezetője nyilatkozatában nem vitatta, hogy a felperes könyvéből is gyűjtöttek anyagot hasonlóan más kiadványokhoz, ahogy a felperes is támaszkodott más szerző anyagára.

A felperes keresete részben alapos.

A Debreceni Ítéletábla Pf.I.20.248/2005/4. szám alatt hozott végzésében a 2.P.20.472/2004/32. szám alatt hozott elsőfokú ítéletet a fellebbezett részében hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú ítélet a felperes keresetét részben elutasító rendelkezése fellebbezés hiányában első fokon 2005. április 14. napján jogerőre emelkedett.

A megismételt jelen eljárás tárgya a felperes fent jelölt keresete.

Tekintettel arra, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. Törvény 107. § (1) bekezdése szerint a törvény 1999. szeptember 1-jén lép hatályba és rendelkezéseit a hatálybalépését követően megkötött felhasználási szerződésekre kell alkalmazni, a perbeli esetben a felperes és a S. Rt. 1999. augusztus 31-e előtt 1996. október 14-én között létrejött felhasználási szerződés értelmezésére a hatályon kívül helyezett szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény (Szt.) rendelkezése irányadó.

A felperes, mint társszerző és felelős szerkesztő a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény 5. § (1) és (3) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése ellen önállóan is felléphetett, a szerzői jog őt illeti, s a 7. § értelmében művével kapcsolatban személyhez fűződő jogok és vagyoni jogok illetik; míg a 8. § (1) bekezdése értelmében ő határoz afelől, hogy műve nyilvánosságra hozható-e.

Az Szt. 9. § (1) bekezdése szerint a szerzőt megilleti a - mint egyik alapvető személyhez fűződő - jog, hogy művén a mű bármilyen felhasználása esetén szerzőként feltüntessék; a mű részletének átvétele, a mű idézése vagy ismertetése esetén a szerzőt meg kell jelölni.

Csak a szerző jogosult művét nevének megjelölése nélkül vagy felvett néven is nyilvánosságra hozni.

Az Szt. 10. §-a szerint a szerző személyhez fűződő jogát sérti művének minden jogosulatlan megváltoztatása vagy felhasználása, s a 12. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok időben korlátlanok, a szerző ezeket a jogait másra nem ruházhatja át és róluk nem mondhat le.

Az Szt. 26. § (2) bekezdés értelmében a felhasználási szerződésekben a szerző hátrányára nem lehet eltérni a törvény olyan szabályától, amely a szerző érdekének védelmét szolgálja. Az ezekben a rendelkezésekbe ütköző szerződési kikötés semmis; helyébe a jogszabály megfelelő rendelkezése lép.

A jogsértés időpontjában - 2002. április - hatályos Ptk. 86. § (1) bekezdése szerint a szellemi alkotás a törvény védelme alatt áll, s a (2) bekezdése szerint a védelmet - e törvény rendelkezésein kívül - a szerzői jogszabályok határozzák meg.

A szellemi alkotások Ptk.-ban rögzített általános jogvédelme jelenti egyrészt - az Alkotmány 70/G. § rendelkezéseivel összhangban - az alkotási folyamat, másrészt maga a mű védettségét.

A művek védelme a különböző jogszabályokban foglalt rendelkezések útján valósul meg.

A személyhez fűződő jogok és a szellemi alkotások joga egymást kiegészítve, olykor egymást helyettesítve gondoskodik a jogalanyok védelméről.

A jogaiban sértett fél választhat, hogy a jogvédelem melyik eszközével él, a külön jogszabály - a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény - biztosította jogokat érvényesíti-e, vagy a Ptk. 84. §-ban megjelölt általános védelem lehetőségét részesíti-e előnyben.

A felperes szerzői joga megsértése miatt a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. Törvény (Szt.) 94. § (1) bekezdés a) pontja szerint a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, b) pontja szerint további jogsértéstől történő eltiltását kérte és a 94. § (2) bekezdése szerinti kártérítési igényt érvényesít.

A Szt. 94. § (1) bekezdése szerint a szerző jogainak megsértése esetén - az eset körülményei szerint - a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;

s a (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítés jár. Kártérítésre alap az is, ha a szerző személyhez fűződő jogait megsértik.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. Törvény 1. § (3) bekezdése szerint a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől; a 12. § (1) bekezdése szerint a szerzőt a mű részletének átvétele, idézése esetén is meg kell jelölni.

A 33. § (1) és a 34. § (1) bekezdése értelmében a nyilvánosságra hozott mű szabad, szerzői engedély nélküli felhasználása körében is a mű részlete a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével idézhető.

A bíróság a szerzői jogsértés megállapítása körében az Szjt. 101. § (1) bekezdése alapján szakvéleményt a Magyar Szabadalmi Hivatal mellett működő szakértő 6tól kért, a három tagú testület írásban is kiegészített véleményét ítélezése alapjául elfogadta.

A bíróság ezért a szakértői vélemény alapján az Szjt. 94. § (1) bekezdés a) pontja szerint megállapította, hogy az I. rendű alperes szerkesztésében és a II. rendű alperes kiadásában megjelenő a K... című időszakos lap 2002. évi áprilisi számában a 4. oldalon jelent meg a T... című cikk következő közléseivel alperesek megsértették a felperes szerzői jogát: „Kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, illetve „Árnyas diófák alatt sokan kempingeznek” és az az Szjt. 94. § (1) bekezdés b) pontja szerint I. rendű alperest a további jogsértéstől eltiltotta.

Ezt meghaladóan a bíróság az objektív jogkövetkezményekre vonatkozó kereseti kérelmet elutasította és a megállapított jogsértés tekintetében vizsgálta a polgári jogi felelősség szabályai szerint a felperes nem vagyoni kártérítési igénye alaposságát.

Az Szjt. 94. § (2) bekezdése - s a Ptk. 87. § (1) bekezdése szerint alkalmazott 84. § (1) bekezdés e) pontja - szerint alkalmazott Ptk. 355. §-ának (1) és (4) bekezdése alapján a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. Kártérítés címén - egyebek mellett - azt a kárpótlást kell megtéríteni, amely a károsultat ért nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A bíróság vizsgálta a nem vagyoni kár bekövetkeztét, hogy a szerzői jogsértő magatartás eredményeként csökkent-e a felperes testi vagy lelki életminősége, jogsértés nyomán keletkezett-e valamilyen nem vagyoni kárpótlással kiküszöbölhető pótolandó hiány.

A bíróság megalapozottnak ítélte az alperesek jogsértéssel összefüggő kárfelelősségét is.

Felperes szerzői joga, mint egyik alapvető személyhez fűződő joga megsértése Szjt. 94. § (2) bekezdése szerint önmagában megvalósítja nem vagyoni kártérítési igénye jogalapját.

A felperes orvos-szakértői bizonyítás során bizonyította azt is, hogy Ptk. 76. §-a szerint az egészséghez fűződő személyiségi joga is sérült.

Egészségsértőnek azok a magatartások tekinthetők, amelyek a szervezet bármely részének működését vagy azok együttműködését hátrányosan befolyásolják, vagy arra ilyen hatással lehetnek. A gyakorlat - az Alkotmány rendelkezésével összhangban - a lelki károsodást is az egészség megsértésének körébe vonja.

A személyiségi jogvédelem vonatkozásában - szemben a büntetőjog szabályaival - nincs jelentősége annak, hogy az egészséget károsító magatartás milyen gyógytartamú eredményhez vezetett.

E körben a bíróság Dr. szakértő 1 szakértő a véleményét figyelmen kívül hagyta tekintettel arra, hogy a szakértő szakterülete - belgyógyászat, igazságügyi orvostan - miatt nem volt kompetens a felperes által hivatkozott egészségkárosodás tekintetében vélemény

adására. Emiatt a bíróság az alperes kiegészítő szakértői bizonyítási indítványát a két szakértői vélemény közötti ellentmondás feloldására, mint szükségtelent elutasította.

A bíróság által aggálytalannak tartott és ítélezése alapjául elfogadott Dr. szakértő 3 neurológia, pszichiátria és igazságügyi elmeorvostan területen igazságügyi orvosszakértő, Dr. szakértő 5 igazságügyi pszichológus szakértő bevonásával készített véleménye szerint az alperesi jogsértéssel okozati összefüggésben a felperesnél eredeti betegségének tünetei háttérbekerülésével szorongásos depressziós tünetek alakultak ki, amelyek fixálódtak, melynek súlyosbodását elbizonytalanodás, a teljesítőképesség romlása, a kreatív alkotó munkával leállás, anyagi háttér romlása kísérte. A meglévő egészségi, illetve munkaképességi helyzete mellett is aktív, energikus életvitelű, kreatív írói munkásságú felperesnél pszichés egészségi állapotának romlása kimutatható károsodásban, tartós teljesítőképességét rontó szorongásos depressziós zavar hátrányos következményében nyilvánul meg. Szakorvosi gyógykezelésre állapotjavulás várható, így állapota véglegesnek nem tekinthető. A súlyosabb szorongásos depressziós állapot a felperes teljesítőképességét minden tekintetben rontja, életterét beszűkíti, a felperes életét tartósan, súlyosan továbbnehezíti, a mindennapi életben továbbakadályozza, élettevékenységét mindinkább jelentősen bekorlátozza tartósan ellátási, gondozási segítséget igényelve.

A szakértő véleményét támasztotta alá tanú 3, tanú 1, tanú 2 tanúk vallomása is.

A bíróság az alperesi jogsértés és a felperes egészségi állapotában bekövetkezett negatív változás közötti ok-okozati összefüggést csak a szakértői véleménnyel alátámasztott részben tudta megállapítani.

A felperes által csatolt a 2001. július 4. napján kelt zárójelentés és a 2001. augusztus 3-án kelt ambuláns lap annak igazolására, hogy a jobb fülére teljesen elvesztette a hallását, illetve 2001. évtől kezdődően szociális gondozása szükségességére csatolt Szociális Gondozási Központ igazolása a károsító magatartást megelőző időszakra vonatkozik, ezért azt az alperesi magatartással okozati összefüggésbe hozni nem lehet.

A nem vagyoni kártérítés lényegében nem más, mint kárpótlás az elszenvedett sérelemért. Mértéke ekként a jogsértés súlyához igazodik, melyről a bíróság mérlegeléssel dönt. Ennek során értékelni kell - egyebek mellett - a jogsértő magatartás hatását, eredményét.

A bíróság az általa kifejtettek mérlegelésével az ítélelhozatalkor irányadó ár és értékviszonyok mellett 300.000 Ft nem vagyoni kárpótlást találta arányban állónak a felperest alperesi jogsértés miatt ért joghátrány ellentételezésére.

A kötelezett a Ptk. 360. § (1)-(2) bekezdésében írtak megfelelő alkalmazásával a nem vagyoni kárpótlás után is kamatfizetésre köteles.

Adott esetben a kár összegét a bíróság az ítélelhozatalkor irányadó ár és értékviszonyok határozta meg, ezért a károsodás napjától esedékes kamatfizetési kötelezettség kizárt. A kamat az ítéletben megjelölt teljesítési határidő leteltétől jár.

A pertárgy értékének megállapításánál - a Pp. 24. § (1) bekezdése szerint - a keresettel

érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. A meg nem határozható perértékű ügy illetéke külön nem számítható fel abban az esetben, ha a személyhez fűződő jogában megsértett fél objektív és szubjektív szankciók alkalmazását egyaránt kéri. Ilyenkor azt az illetékalapot kell figyelembe venni, amely az adott esetben magasabb.

Az ügy az illetékről szóló 1990. évi XCIII. tv. 62. § (1) bekezdés f) pontja értelmében tárgyi illeték-feljegyzési jogos. A pertárgy értéke 1.000.000 Ft, kereseti illeték összege az Itv. 42. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján 60.000 Ft.

A felperes személyes költségmentesége miatt az állam által a 23. (8.560 Ft + 216.000 Ft), 31. (2.400 Ft), 52. (126.000 Ft), 61. (118.215,-Ft és 23.643,-Ft Áfa, 26.834,-Ft és 5.367,-Ft Áfa) számú végzések alapján előlegezett szakértői költség 527.019 Ft.

A jogalap és az összecszerűség tekintetében részben elvesztés alperesek a Pp. 78. § (1) és a 81. § (2) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint köteles marasztalásuk arányában a perköltség megfizetésére egyetemlegesen akként, hogy viselik a jogalap tekintetében szükségessé vált és állam által előlegezett szakértői bizonyítás során felmerült 527.019 Ft összeget, míg a Pp. 81. § (2) bekezdése szerinti költségviselés megosztása keretében a felperes személyes költségmentessége miatt a meg nem fizetett illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. § szerint az állam viseli és mindegyik fél maga viseli a saját költségét, köztük a Debreceni ítélőtábla Pf.I.20.248/2005/4. számú végzésében megállapított fellebbezési költségét is.

Nyíregyháza, 2008. január 30. napján.

Kocsis Ottília
sk. bíró

II.

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.139/2008/6. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Bálint Emese ügyvéd (4400 Nyíregyháza, Bocskai u. 5.) által képviselt felperes neve, címe felperesnek - a Dr. Imre György ügyvéd (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 2.) által képviselt I. r. alperes neve, címe I. r. és a II. r. alperes neve, címe II. r. alperesek ellen szerzői jog megsértése miatt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 9.P.21.592/2005/63. sorszámú ítélete ellen az alperesek részéről 65. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja; mellőzi az alperesek nem vagyoni kártérítés megfizetésére vonatkozó ítéleti rendelkezést, az alperesek által fizetendő állam által előlegzett szakértői költség összegét 216 000 (Kettőszáztizenhatezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I.-II. r. alpereseknek egyetemlegesen 44 000 (Negyvennégyezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. és II. r. alpereseket, hogy fizessenek meg az államnak külön felhívásra egyetemlegesen 21 000 (Huszonegyezer) forint elsőfokú és 24 000 (Huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Az elsőfokú ítélet rendelkező részét az alábbiak szerint helyesbíti: „Árnyas diófái_alatt ...”

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

A felperes társszerzője és felelős szerkesztője volt az 1997-ben 3500 példányban megjelent V.t.: A F-T-V című útikönyvnek.

A II. r. alperes a kiadója a K című megyei idegenforgalmi lapnak, amelynek kiadványszerkesztő vezetője az I. r. alperes, aki egyben a II. r. alperes tagja. A K című lap ingyenes kiadvány, amely az utazási kiállításon a megye idegenforgalmi nevezetességeinek a bemutatását célozta.

A II. r. alperes kiadásában megjelenő időszaki lap 2002. évi számának 4. oldalán a „T.” című cikkben olyan szövegrészek találhatók, amelyek megegyeznek a felperes könyvében közöltekkel.

A felperes kereseti kérelmében 1.-8. pontig megjelölten annak megállapítását kérte, hogy az alperesek szerzői jogát megsértették, az I. r. alperest kérte eltiltani a jogsértő magatartástól, továbbá I.-II. r. alpereseket egyetemlegesen 1 000 000 forint összegű nem vagyoni kártérítés és annak kamatai, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni.

Az elsőfokú bíróság korábban, a 2.P.20.472/2004/32. számú ítéletével részben helytadott a keresetnek. Ezt az ítéletet csak az alperesek támadták fellebbezéssel.

A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.248/2005/4. sorszámú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a felperes pontosított keresetében a szerzői jogsértés tényének a megállapítását kérte, I. r. alperes eltiltását a jogsértő magatartástól, valamint I.-II. r. alpereseket egyetemlegesen 1 000 000 forint nem vagyoni kártérítés és annak 2002. április 1-től járó kamata megfizetésére kötelezését. A szerzői jogsértést a következő szövegrészek vonatkozásában jelölte meg:

1. Cikk: Sonkád... itt is felfedezhetjük a népi építészet néhány emlékét, a műemlék református templomot a közelmúltban újjátölték fel, berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezet 1775-ből származik. A legutóbbi restauráláskor belső falfelületén indás, virágos díszítőfestés került elő.
Könyv 126. oldala: A templom berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezete 1715-ből származik. A teljes felújításra 1997-ben került sor. A belső falfelületen indás, virágos díszítőfestés került elő, a karzatdeszka mellvédjén nagyon szép díszítő motívumokat tártak fel.
2. Cikk: Tiszabecs az évek során egyre népszerűbb Tisza-túra induló állomása.
A kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be Magyarországra.
Könyv 104. oldala: A Szatmári Tiszaháton az ukrán határnál fekvő község a 4129 sz. út végén vár ránk. Nemcsak történelmileg nevezetes: a kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be hazánkba és igazítja sietősre folyását.
3. Cikk: A szeszélyesen kanyargó Tisza közelében fekszik Milota... A Tisza-menti galéria-erdő gazdag növény- és állatvilága kirándulásra csábít.
Könyv 102-103. oldala: A 4129 sz. út szinte egyenesen fut tovább Milotára, de a Tisza

ugyanolyan szeszélyesen kanyargózik mellette... A Tisza-menti galéria-erdő gazdag növény- és állatvilága kárpótolt azért, hogy a határt alkotó folyón nincs kijelölt fürdőhely csak Tiszabecsen.

4. Cikk: Tiszakóród a vidék legkedveltebb kirándulóhelyeinek egyike. A közelben ömlik a Túr a Tiszába, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nyaranta sokan kempingeznek. Könyv 99. oldala: A vidék legkedveltebb kirándulóhelyeinek egyike, a közelben ömlik a Túr a Tisza folyóba, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nagyon sokan kempingeznek.

A nem vagyoni kártérítés iránti igényét a felperes az Szjt. 94. § (2) bekezdésére alapította, arra hivatkozott, hogy a vitatott újságcikkben az alperesek nevét nem tüntették fel, ezzel megsértették szerzői jogát, a cikk megjelenése olyan traumát okozott számára, ami életminőségét csökkentette, egészségi állapota megromlott, alapbetegsége a stressz hatására erősen romlik.

Az I.-II. r. alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását, a felperes költségekben történő marasztalását kérték. Arra hivatkoztak, hogy az újságírói gyakorlat szabályai szerint jártak el, az ismertető céllal és jelleggel készült kiadványokkal szemben nem követelmény, hogy az adott tények, adatok és információk leelőhelyét, forrását pontosan, oldalszám szerint megjelöljék. A közölt tények, információk a megyével foglalkozó irodalomból már ismertek voltak, döntő részben az általános műveltség részét képezik.

Az elsőfokú bíróság széleskörű bizonyítási eljárás lefolytatását követően ítéletével megállapította, hogy az I. r. alperes szerkesztésében és a II. r. alperes kiadásában megjelenő K című időszakos lap 2002. évi áprilisi számában a 4. oldalon jelent meg "T." című cikk „Kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, illetve „Árnyas diófák alatt sokan kempingeznek” közléseivel alperesek megsértették a felperes szerzői jogát és az I. r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen a felperesnek 300 000 forint nem vagyoni kártérítés 15 napon belül történő megfizetésére, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen az államnak külön felhívásra 527 019 forint szakértői költség megfizetésére. Kimondta, hogy a perrel felmerült költségüket a felek maguk, a meg nem fizetett illetéket az állam viseli.

Határozatának indokolásában a Szerzői Jogi Szakértői Testület véleményére alapítottan megállapította, hogy a „Kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, illetve „Árnyas diófái alatt sokan kempingeznek” kitételek a tényeknek olyan megfogalmazását tartalmazzák, amelyek időrendben először a felperes kiadványában jelentek meg. Lényeges arányt ugyan nem képviselnek, de e tekintetben a felperest jogsérelem érte. Az egyéb, felperes által állított jogsértések vonatkozásában a szakértői véleményre rögzítetten arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok olyan adatokat és tényközlést tartalmaznak, amelyek önmagukban szerzői jogi védelemben nem részesülhetnek. A megállapított jogsértések vonatkozásában az I. r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta.

A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában beszerzett szakértői véleményre alapítottan megállapította, hogy az alperesi jogsértéssel okozati összefüggésben a felperesnél eredeti betegségének tünetei háttérbe kerülésével szorongásos, depressziós tünetek alakultak ki, amelyek fixálódtak, ezek súlyosbodását elbizonytalanodás, a teljesítőképeség romlása, a kreatív alkotómunkával leállás, anyagi háttér romlása kísérte. Szakorvosi gyógykezelésre állapotjavulás várható, ezért a felperes állapota véglegesnek nem tekinthető. A szakértői véleményt alátámasztotta a perben meghallgatott tanúk vallomása is.

Nem látott okozati összefüggést a felperes jobb fülére bekövetkezett hallásvesztés és szociális

gondozó szükségessége, valamint az alperesi jogsértések között, mert az ennek igazolására csatolt zárójelentés, ambuláns lap, illetve a szociális gondozó igénybevételének időpontja 2001 év, azaz a károkozó magatartást megelőző időszak. Az ítélethozatalkor irányadó ár- és értékviszonyok mellett 300 000 forint nem vagyoni kárpótlást talált arányban állónak a felperest ért joghátrány ellentételezésére. A jogalap és összecszerűség tekintetében részben pervesztes alpereseket az állam által előlegzett szakértői bizonyítás során felmerült 527 019 forint megfizetésére kötelezte, míg a felperes személyes költségmentessége miatt meg nem fizetett illetékről úgy rendelkezett, hogy az állam viseli, valamint mindegyik fél viseli a saját költségét, köztük a Debreceni Ítéltábla végzésében megállapított fellebbezési költséget is.

Az ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan annak részbeni megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítés megfizetésére való kötelezés mellőzését, javukra első- és másodfokú perköltség megállapítását kérték. Vítatták a felperes személyes költségmentességre való jogosultságát. Fellebbezésük indokaként arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság a szerzői jogsértés miatt szükségtelen bizonyítást rendelt el és folytatott le, különösen a szerzői jogi szakértői testület ismételt felkérésével. Az alap- és a kiegészítő szakértői véleményben ellentétes megállapítások vannak, az alapszakértői vélemény szerint a szerző engedélye nem szükséges, a forrás megjelölésével és a szerző megnevezésével idézésre lehetőség van, a kiegészítő szakvélemény ettől eltérően a felhasználáshoz már szerzői engedélyt is említ. Összességében álláspontja az volt, hogy a felperes művéből idézett két részmondattal szerzői jogsértést nem követett el, az ezzel ellentétes bírósági álláspont helytállóság esetén is eldönthető lett volna a szerzői jogi testület bevonása nélkül, ugyanis jogkérdésről van szó.

A nem vagyoni kártérítésre történő kötelezésüket megalapozatlannak tartották, kifogásolták, hogy ebben a körben a felperes személyes meghallgatására nem került sor. A felperes által hivatkozott, I. r. alperessel történő találkozásnak a ténye és az időpontja nem tisztázott, még kevésbé az I. r. alperes durva magatartása. Az ítéleti döntés alapjául elfogadott szakvélemény a felperes állapotrosszabbodását a 2001 nyarán történt eseményből vezette le, a felperes szerzői joga megsértését az alperesek 2002. áprilisában megjelölt kiadványban közölt cikk vonatkozásában kérte megállapítani, az időpont eltérés miatt kártérítés fizetési kötelezettség nem terhelheti.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokai szerinti helybenhagyását kérte.

Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el és azt részben, az alábbiak szerint találta alaposnak.

Fellebbezés hiányában a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján nem érintette a keresetet részben elutasító ítéleti rendelkezést.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az 1999. évi LXXVI. törvény 94. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ítélet rendelkező részében megjelölt kitételekkel a felperes szerzői joga sérült, és a b) pont alapján helyesen tiltotta el az I. r. alperest a további jogsértéstől. **Nem tévedett akkor sem, amikor az Szjt. 101. § (1) bekezdése alapján a szakvéleményt a Szerzői Jogi Szakértői Testülettől szerezte be.**

A 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése szerint szerzői jogi jogvita ügy az

Szjt-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita. Ebből következően a szerzői jogi szakértői testület kirendelésének helye volt, annak tartalma szerint az ítélet rendelkező részében megjelölt két részmondat a felperes egyéni eredeti alkotásának azonosítható része, az alperesek akkor nem követtek volna el jogsértést, ha az Szjt. 12. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a rendelkező részben írt részeket megkülönböztetve közlik (vagy lábjegyzetben feltüntetve a szerzőt és a forrást).

Alapos volt az alperesek fellebbezése a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában.

Az Szjt. 94. § (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítés jár. A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 355. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kártérítés a károsult vagyoni- és nem vagyoni kárára egyaránt kiterjed. A (4) bekezdés értelmében kártérítés címén, a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni- és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Abban a felperest terhelte a bizonyítás kötelezettsége, hogy az alperesi jogsértő magatartással okozati összefüggésben kára keletkezett.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a felperes a nem vagyoni kárigény tekintetében nem tett eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek, azaz nem igazolta a perben, hogy az alperesek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben érte olyan nem vagyoni hátrány, amelynek alperesek részéről való megtérítése indokolt.

A Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.248/2005/4. sorszámú hatályon kívül helyező végzésében foglaltaknak megfelelően a felperes 2.P.21.592/2005/4. sorszám alatti bizonyítási indítványában orvosszakértő kirendelését kérte arra hivatkozással, hogy személyéhez fűződő jogainak megsértése után egészségi állapota romlott. A 2.P.21.592/2005/11/F/1. alatti II. számú előkészítő iratában arra hivatkozott, hogy már 2001 évben a "T." című cikk megjelenése után pár héttel személyesen találkozott az I. r. alperessel a ny.-i G. Nyomdában és figyelmeztette arra, hogy megsértette a szerzői jogát, tovább ezt ne tegye, mert jogkövetkezményei lesznek. Az I. r. alperes olyan durván, ordítva utasította vissza a vádat, hogy valósággal sokkot kapott, napok múlva bekövetkezett az állapotrosszabbodása és a jobb fülére teljesen elveszítette a hallását. Már ekkor sem tudta teljesen önállóan ellátni magát, ezért szociális gondozót vett igénybe. Majd arra hivatkozott, hogy az általa kezdeményezett peres eljárás óta a nagyfokú stressz miatt romló az állapota. Ugyanezen beadványában még azt is előadta, hogy 2000 év óta van állapotrosszabbodása.

Az elsőfokú eljárásban beszerzett elmeorvos és pszichológusi szakértői vélemény szerint a felperes sérelmére elkövetett plágiumos cselekmény, az elkövető kérdőre vonásakor annak elismerés helyett tanúsított agresszivitása, durva támadásként értékelve azt pszichoreakció tüneteit váltotta ki, felháborodás, szorongás, félelem, nyugtalanság, etikai normatíváinak megrendülése következményével. Szorongásos depressziós tünetek alakultak ki, amelyek fixálódtak, emocionális labilitás, dysthymia kíséretében. Az ügyvédhez fordulás, a peres eljárás megkezdésének elhúzódása, majd maga a peres eljárás a szorongásos-depressziós panaszok fixálódását okozta.

Rögzítette a szakértői vélemény, hogy a felperes 1986. óta sokgócós szervi idegrendszeri betegségben, sclerosis multiplexben szenved, mely miatt több alkalommal kórházi kezelésre szorult, rendszeres neurológiai ellenőrzés alatt áll. A szakértő a vizsgálatait folyamán feltárta, hogy a felperes sérelmére elkövetett perbeli cselekményt követően az elkövető 2002 nyarán történt kérdőre vonásakor, annak durva támadásként értékelt agresszivitása a vizsgálatnál akut pszichoreakció tüneteit váltotta ki, felháborodás, szorongás, félelem, nyugtalanság, etikai normatíváinak megrendülése következményével.

A felperes az eljárás során előadásában következetes volt abban, hogy már 1998. évben is jelent meg részlet a könyvéből, 2001. évben a "T." című cikk megjelent az újságban, melynek megjelenése után pár héttel találkozott az I. r. alperessel a ny.-i G. Nyomdában, ahol figyelmeztette, hogy hagyjon fel a jogsértéssel, mert jogkövetkezményei lesznek. A felperesi előadás szerint durva visszautasításban volt része és pár nap múlva állapotrosszabbodása is következett be. Hiába próbálta tisztázni 2001-ben I. r. alperessel a történeteket 2002. évben újra megjelentette a perrel érintett válogatást.

A szakértői véleményből az a következtetés vonható le, hogy a felperes állapotrosszabbodását az I. r. alperessel a G. Nyomdában történt szóváltás eredményezte, ez azonban nem a perrel érintett cikk megjelenését követően, hanem azt megelőzően 2001. évben történt és a felperes szubjektív megélése perrendszerűen bizonyításra nem is került, illetve ezzel kapcsolatban kártérítési igényt nem terjesztett elő, hiszen a P.21.592/2005/9. sorszám alatt rögzített előadás szerint a nem vagyoni kára abból származik, hogy nevét és műve címét nem tüntették fel, amelyet stresszként élt meg és állapotának rosszabbodásához vezetett.

Mindez azonban a fentiek kifejtettek alapján bizonyításra nem került, a szakértői vélemény „orvosi dokumentáció” részéből az állapítható meg, hogy a 2002. áprilisi megjelenést követően a felperes 2002. szeptember 4-től szeptember 6-ig állt a neurológiai osztály kezelése alatt 4 napos állapotromlás miatt.

Miután a felperes nem vagyoni kárának bekövetkezését a megállapított jogsértéssel okozati összefüggésben igazolni nem tudta, az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta és mellőzte az alperesek nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az ítéletábla eltérő döntése következtében a megváltozott pernyertességi-pervesztességi arányok miatt részben megváltoztatta az alperest szakértői díj megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést.

Az eljárás során beszerzett szakértői vélemények közül a Szerzői Jogi Szakértői Testület 23. sorszám alatt megállapított 216 000 forint szakértői díja megfizetésére köteles, ugyanis a szakértői vélemény kiegészítése, az orvosszakértői vélemények, a felperes alaptalan kereseti kérelme vonatkozásában merültek fel.

A módosult pernyertességi-pervesztességi arányok miatt az ítéletábla a felperest kötelezte, hogy a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az alperesek javára együttes első- és másodfokú perköltséget fizessen meg.

Az alperesek az elsőfokú eljárásban a kereset megállapítási része vonatkozásában részben pervesztések lettek, a fellebbezési eljárásban a határozatlan pertárgy-értékkel érintett fellebbezési kérelmük ugyancsak sikertelen maradt, ezért az állam javára kötelesek az

elsőfokú eljárás, illetve a fellebbezési eljárás illetékét megfizetni.

Az ítéletábra helyesbítette az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében meghatározott szerzői jogot sértő kitélt elírási hiba miatt, ugyanis az helyesen nem „diófák”, hanem „diófái” alatt.

A felperes részére az elsőfokú eljárásban a bíróság személyes költségmentességet engedélyezett, annak feltételei fennálltát az eljárás során is vizsgálta. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 8. § (3) bekezdése szerint ha a költségmentesség engedélyezésének feltételei már az eljárás megindításakor sem álltak fenn, a személyes költségmentesség megvonásának kérdésében hozott határozat visszahat az eljárás megindítására. A perbeli esetben a felperes 2004. márciusában előterjesztett költségmentességi nyomtatványhoz csatolt jövedelemigazolása szerint az előző évi jövedelemadó bevallása alapján 283 152 forint összevontan adózó jövedelme volt, mely összeg után 6 630 forint személyi jövedelemadó fizetési kötelezettsége keletkezett. Ennek alapján pedig megfelelt a 6. §-ban írtak szerint költségmentessége engedélyezése alapjául szolgáló feltételeknek.

D e b r e c e n, 2008. november 10. napján

Dr. Urhegyi Béla sk. a tanács elnöke, Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. előadó bíró,
Szilágyiné dr. Karsai Andrea sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -